

בית משפט לענייני משפחה בטבריה בשבתו בנצרת

תמש 41427-12-10

תמש 41809-09-11

בפני כב' סגן הנשיא, השופט אסף זגורי

בעניין:

נ.ל.

ע"י ב"כ עוה"ד גיא אופיר ו/או הדס פרידמן-כהן

נגד

נ.ל.

ע"י ב"כ עוה"ד ורד רם

פסק דין משלים

אקדמת מילין:

פסק דין משלים זה נחוץ לצורך הבהרה לצדדים ולקיבוץ בו הם חברים, מהו מועד הקרע או מועד הפירוד הסופי של הצדדים. פסק הדין חיוני עבור הצדדים, בייחוד לאור העובדה שחרף טענות שניהם לפירוד ממושך, הם עדיין ממשיכים להתגורר תחת קורת גג אחת ולכך השלכות אפשריות בעתיד למקרה של שיוך דירות בקיבוץ בו הם גרים. מעבר למסקנה באשר למועד בו חדלה הזוגיות (הרומנטית, אישית אך גם זו הכלכלית) להתקיים בין הצדדים, מלמד פסק הדין על אפשרות ההכרה בבני זוג כפרודים, גם כאשר הם ממשיכים לגור תחת קורת גג אחת.

א. רקע למתן פסק הדין המשלים:

1. הצדדים שבכותרת הינם בני זוג יהודים שנישאו זל"ז ביום... 1987 ונולדו להם 3 ילדים משותפים, כולם בגירים כיום.
2. הצדדים הינם חברי קיבוץ *** שבעמק *** (להלן: "הקיבוץ") והם חולקים עד היום דירה משותפת השייכת לקיבוץ.
3. הצדדים מסוכסכים מזה תקופה ארוכה ובעקבות הסכסוך הגישו תביעות הדדיות: התובעת הגישה תביעה רכושית לאיזון משאבים וזאת בתמ"ש

10-12-41427 (להלן: "תביעת האשה") ואילו הנתבע הגיש תביעה כספית ולגילוי חשבונות בתמ"ש 11-10-41809 (להלן: "תביעת האיש").

4. הצדדים ניהלו בבית משפט זה הליכים משפטיים ארוכים משך למעלה משלוש שנים אשר כללו בין השאר הליך הוכחות ובסופו של יום ניתן פסק דין חלקי ומוסכם בעניינם ביום 12/1/14. במסגרת ההסכמות שקיבלו תוקף של פסק דין חלקי, נקבע כי בית המשפט יכריע במחלוקת היחידה שנותרה בין הצדדים והיא "המועד הקובע". קביעה זו עשויה להיות בעלת השלכות הן לעניין מידת הבעלות באחוזים של הצדדים בדירה הנוכחית שבה גרים הצדדים לכשתשויך להם על ידי הקיבוץ ו/או לאפשרות שיוך של 2 דירות לבני הזוג על בסיס החלטת מועצת מקרקעי ישראל מס' 751 שכותרתה "שינויים במבנה הארגוני והקצאת קרקע בקיבוצים" (להלן: "החלטה 751"). מכוח החלטה זו, מאפשרת רשות מקרקעי ישראל הקצאת קרקעות במישרין לחברי הקיבוץ, כאשר מדובר על חלוקת הקצאה בין "יחידים" לבין "משפחות". הכרעתי לעניין "מועד קובע" עשויה איפוא לסווג הצדדים כפרודים במועד מסוים שיש לו השלכות לעניין זכאותם לדירתם הנוכחית או לשתי דירות. המחלוקת בין הצדדים מציגה אפשרות קביעת אחד משני מועדים "כמועד קובע": האחד, על פי טענת האשה הינו מועד הגשת תביעתה - 26/12/10 והשני, על פי טענת האיש הינו מוקדם יותר - ... 2008.

ב. טענות האשה בעניין המועד הקובע:

5. האשה טענה, כי יחסי הצדדים ידעו בעיקר מורדות, אך הקושי העיקרי ביחסים נבע לאחר שאומת חשדה באיש, כי הוא מקיים קשר רומנטי עם אשה אחרת. האשה טענה, כי 6 שנים עובר להגשת התביעה לא מתקיימים יחסי אישות בין הצדדים וכי מזה כשנתיים הם מתגוררים בחדרים נפרדים (סעיף 21 לכתב התביעה של האשה).

6. ב"כ האשה חזר על טענתו זו במסגרת ישיבת קדם המשפט הראשונה מיום 18/5/11 עת טען כי המועד הקובע הוא מועד הגשת התביעה - 26/12/10.

ג. טענות האיש בעניין המועד הקובע:

7. האיש טוען מתחילת הסכסוך, כי המועד הקובע הוא בשנת 2008 ובשלב העדויות אף עמד על כך, כי המועד הוא ... 2008. בסעיף 6 לכתב התביעה של האיש הוא טען, כי בתחילת שנת 2008 חל הקרע הסופי בין הצדדים שעה שגילה שהאשה מקיימת מערכת יחסים רומנטית עם אחר וזאת במשך תקופה ארוכה.

8. האיש אישר טענות האשה, כי מתחילת שנת 2008 הצדדים מתגוררים בחדרים נפרדים בנתק מוחלט (סעיף 9 לכתב התביעה). במישור הכספי טען האיש, כי בדיעבד התגלה לו שהאשה משכה כספים מחשבונות משותפים ללא יידועו ו/או קבלת הסכמתו בסכומים חריגים מהנהוג ביניהם ואף זאת במהלך שנת 2008 ועל כן עמד כך, כי המועד הקובע מוקדם הרבה יותר למועד הגשת התביעות.

ד. מהו "מועד קובע" וכיצד ייקבע?

9. על הצורך בקביעת "מועד קובע" או "מועד הקרע":
במציאות המשפחתית הישראלית, קיימים מקרים רבים שבהם בני זוג למעשה אינם מתפקדים יותר "כבני זוג" או כתא זוגי. מקום שאין בו זוגיות, פעמים רבות לא קיים עוד שיתוף רכושי הלכה למעשה. אלא שבשל הצורך להיזקק להליך שיפוטי מתאים לצורך התרת הנישואין או גירושין, נוצר לא אחת פער בין מועד סיום היחסים הלכה למעשה למועד התרת הנישואין או הגירושין לפי פסק דין שיפוטי. בפער זמנים זה, בו הצדדים אינם שותפים עוד, לא למערכת יחסים זוגית ואף לא למערכת יחסים כלכלית, לא צריך בית המשפט להחיות מן המתים שותפות שאינה קיימת. פער זה הוליד הצורך של בעלי דין ובתי משפט לקבוע מעת לעת (במסגרת תביעות רכושיות), מהו "המועד הקובע", המועד שממנו ואילך שוב אין שיתוף רכושי ביניהם. התוצאה של קביעת מועד קובע שהוא מוקדם למועד פקיעת הנישואין על פי פסק דין הינה הקדמת מועד הפסקת השיתוף או קביעת נקודת זמן מוקדמת יותר שנכון לה יוערכו הזכויות, הנכסים והמשאבים המשותפים של בני הזוג ונכון לה הם יחולקו (גם אם החלוקה בפועל נעשית בשלב מאוחר יותר). אפשרות נוספת של התייחסות לסוגיה, הינה קביעה שהצדדים הפסיקו להיות "בני זוג" במובן המהותי (להבדיל מהסטטוטורי),

הלכה למעשה. התייחסות זו נדרשת בנסיבותינו לאור העובדה שעסקינן בבני זוג שהם חברי קיבוץ ויש לשאלת הפירוד השלכה ישירה על זכויות קניין עתידיות של שניהם. אמרה על כך כב' השופט עדנה ארבל:

"אם כן, עינינו הרואות כי בשיטתנו המשפטית, הן בחקיקה והן בהלכה הפסוקה, נעשתה הבחנה בין בני-זוג נשואים ובין בני-זוג נשואים החיים בנפרד, בהיבטים שונים. כך, לא אחת הוכרו המשמעויות המשפטיות הנובעות מפירוד בין בני-זוג, וזאת, אף מקום שבני-הזוג לא נפרדו בהליך פורמאלי של גירושין. משמעות הדבר, שבנסיבות מסוימות נכון המשפט הישראלי לסווג את היחסים השוררים בין בני-הזוג לפי מצב הדברים בפועל על-פי מבחן מהותי, ותוך סטייה מהסטטוס האישי הפורמאלי של בני-הזוג. ההעדפה של פרשנות מהותית למונח "בן-זוג" על פני היצמדות לסטטוס האישי הרשמי של בני-הזוג מקובלת בהקשרים נוספים. בשיטתנו המשפטית נהוג להתחשב במציאות הדברים בפועל ולהכיר אף בהסדרים "משפחתיים" שאינם ממוסדים באופן פורמאלי" (ע"א 5271/10 נבט בן חיים נ' קיבוץ גבעת חיים איחוד, פורסם במאגרים) (01/10/2013).

אבקש כעת להראות, כיצד החקיקה והפסיקה תומכות באפשרות שבית המשפט לענייני משפחה יידרש לקביעת מועד קרע מוקדם ממועד גירושין או פקיעת נישואין וזאת אף במקום שבו הצדדים מתגוררים תחת קורת גג אחת, כפי שבענייננו.

10. החקיקה תומכת בקביעה שיפוטית של מועד קרע מוקדם ממועד פקיעת הנישואין:

10.1. על הצדדים חלות הוראות חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973 (להלן: "חוק יחסי ממון"). עד לתיקון תשס"ט של חוק יחסי ממון והוספת סעיף 5א' לו, הייתה מחלוקת עמוקה בפסיקה המפרשת את החוק באשר לאפשרות

עריכת הסדר איזון המשאבים בין בני זוג קודם גירושין בפועל שעה שהוראת סעיף 5(א) לחוק קובעת, **כי רק עם התרת הנישואין או עם פקיעת הנישואין** עקב מות בן הזוג זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שווים של כלל הנכסים.

10.2. והנה בשנת 2009 תוקן חוק יחסי ממון והוספה לו הוראת סעיף 5א' המקנה סמכות רחבה ביותר לבית המשפט להקדים מועד איזון המשאבים בהתקיים אחד מהתנאים שהמחוקק קבע. אמנם הסעיף דן בזכות האיזון גופה, אך מהמפורט בסעיפיו הקטנים ניתן בהחלט ללמוד על הכרה של המחוקק במוסד המכונה בשפת דיני המשפחה "מועד הקרע".

וזו לשון הסעיף:

"5א. (א) הזכות לאיזון משאבים לפי סעיף 5 תהיה לכל אחד מבני הזוג אף בטרם פקיעת הנישואין אם הוגשה בקשה לביצועו של הסדר איזון משאבים לפי פרק זה והתקיים אחד מהתנאים המפורטים להלן:

(1) **חלפה שנה מיום שנפתח אחד מההליכים האלה:**

(א) הליך להתרת נישואין;

(ב) תביעה לחלוקת רכוש בין בני הזוג, לרבות תביעה לפירוק שיתוף במקרקעין המשותפים לבני הזוג לפי חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, תביעה לפסק דין הצהרתי בדבר זכויות בני הזוג ברכוש, בקשה לביצוע הסדר איזון משאבים לפי פרק זה או בקשה לפי סעיף 11;

(2) **קיים קרע בין בני הזוג או שבני הזוג חיים בנפרד**

אף אם תחת קורת גג אחת במשך תקופה מצטברת של

תשעה חודשים לפחות מתוך תקופה רצופה של שנה;

בית המשפט או בית הדין רשאי לקצר את התקופה האמורה בפסקה זו אם ניתנה החלטה שיפוטית המעידה על קיומו של קרע בין בני הזוג.

(ב) בית המשפט או בית הדין רשאי בהחלטה מנומקת

בכתב, לקצר את התקופות האמורות בסעיף קטן (א)

או, אם הוגשה בקשה לביצוע הסדר איזון המשאבים

לפי פרק זה ומצא בית המשפט או בית הדין כי קיימות נסיבות המצדיקות זאת, להקדים את המועד לביצוע ההסדר אף אם לא התקיימו הוראות סעיף קטן (א), בהתקיים אחד מאלה:

(1) ניתן כלפי בן הזוג של המבקש צו הגנה לפי חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991, צו לפי חוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2001, או צו הרחקה להבטחת מדור שקט, והכל בדיון שנקבע למעמד שני הצדדים;

(2) הוגש כתב אישום נגד בן הזוג של המבקש הכולל אישום בעבירת אלימות שבוצעה במבקש או בילדו;

(3) בית משפט ציווה על מעצרו של בן הזוג של המבקש לאחר ששוכנע כי קיים חשד סביר שהוא עבר עבירת אלימות שבוצעה במבקש או בילדו וכי קיים יסוד סביר לחשש שהוא יסכן את בטחונם, או ציווה על שחרורו ממצר בנסיבות האמורות, בתנאים המפורטים בסימן ו' לפרק ב' בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, אם קבע כי התנאים, כולם או חלקם, נועדו להגן על המבקש או על הילד.

(ג) בית המשפט או בית הדין שנתן פסק דין לאיזון המשאבים רשאי להתנות את ביצועו בהפקדת כתב הסכמה להתרת נישואין, לרבות כתב הסכמה למתן גט או לקבלת גט, מצד המבקש, בבית הדין או בבית המשפט המוסמך להתיר את נישואי בני הזוג.

(ד) בית המשפט או בית הדין שנתן פסק דין לאיזון המשאבים רשאי לעכב את ביצועו אם סבר כי המבקש פועל בחוסר תום לב בעניין התרת הנישואין; ואולם לא יראו סירוב של המבקש לוותר על זכויות שהוא או ילדו זכאים להן על פי דין, כחוסר תום לב.

(ה) בקשה לביצוע הסדר איזון משאבים לא תידחה או תימחק בשל כך שטרם חלפה שנה מיום שנפתח הליך כאמור בסעיף קטן (א)(1)(ב), ובית המשפט או בית הדין

רשאי לעכב את הדיון בבקשה כאמור. " (ההדגשה שלי
א.ז.).

10.3. סעיף חוק אחר המאפשר עריכת הסדר איזון משאבים לפי מועד שקדם
למועד הגירושין או פקיעת הנישואין לפי פסק דין שיפוטי הינו סעיף 8(3)
לחוק יחסי ממון שזו לשונו

8. "ראה בית המשפט או בית הדין נסיבות מיוחדות
המצדיקות זאת, רשאי הוא, לבקשת אחד מבני הזוג -
אם לא נפסק בדבר יחסי הממון בפסק דין להתרת
נישואין - לעשות אחת או יותר מאלה במסגרת איזון
המשאבים :

- (1) לקבוע נכסים נוספים על המפורטים בסעיף 5
ששוויים לא יאוזן בין בני הזוג ;
- (2) לקבוע שאיזון שווי הנכסים, כולם או מקצתם, לא
יהיה מחצה על מחצה, אלא לפי יחס אחר שיקבע
בהתחשב, בין השאר, בנכסים עתידיים, לרבות בכושר
ההשתכרות של כל אחד מבני הזוג ;
- (3) לקבוע שאיזון שווי הנכסים, כולם או מקצתם, לא
יהיה לפי שוויים במועד איזון המשאבים, אלא לפי
שוויים במועד מוקדם יותר שיקבע ;
- (4) לקבוע שאיזון המשאבים לא יתייחס לנכסים שהיו
לבני הזוג במועד איזון המשאבים אלא לנכסים שהיו
להם במועד מוקדם יותר שיקבע."

10.4. עינינו הרואות, כי סעיף חיקוק זה מאפשר קביעת איזון משאבים או שווי
נכסים לפי שוויים במועד מוקדם יותר ממועד איזון המשאבים, אלא שלשם
כך נחוצה יוזמה ובקשה של אחד מבעלי הדין מחד גיסא ונסיבות מיוחדות
המצדיקות זאת מבחינה שיפוטית, מאידך גיסא. לכאורה סעיף חיקוק זה לא
אמור להיות "מופעל" בתדירות גבוהה, אך הלכה למעשה, ככל שהפער בין
מועד התרת הנישואין/גירושין לבין מועד הקרע בפועל הולך ומתארך, כך
תגבר הנטייה הטבעית של בתי המשפט לעשות בו שימוש.

10.5. בהקשר זה ראוי לעיין בפסיקת חברי, כב' השופט אלון גביזון המנתחת שימוש הפסיקה בהוראת החיקוק לעיל (תמ"ש (ב"ש) 19242/08 **פלונית נ' אלמוני** (08/08/2013, פורסם במאגרים)). כב' השופט גביזון קבע מספר כללים שעלו מהפסיקה בסוגיית קביעת מועד הקרע לפי הוראות סעיפים 8(3), 8(4) לחוק יחסי ממון ואלו הם:

א. ככלל יש לערוך איזון המשאבים נכון למועד פקיעת הנישואין וסטייה ממועד זה תיעשה בנסיבות מיוחדות בלבד.

ב. פירוד פיזי ו/או רכושי יכול להוות שיקול בקביעת מועד קרע מוקדם ממועד פקיעת הנישואין.

ג. סירוב ליתן גט, בשים לב לנסיבותיו, אינו משפיע על קביעת מועד האיזון אלא במקום בו הסירוב ליתן גט גורם להתעשרות ו/או לנוק של הסרבן על חשבון בן הזוג האחר.

11. **הפסיקה תומכת בקביעה שיפוטית של מועד קרע מוקדם ממועד פקיעת הנישואין :**

11.1. כאמור, הפסיקה הקדימה את החקיקה בהכרה בצורך לקביעת מועד קרע מוקדם ממועד התרת הנישואין/גירושין לשם הערכת הרכוש המשותף. בפסק הדין שניתן בע"א 809/90 **לידאי נ' לידאי**, פ"ד מו(1)602, 612-614 (1992) נקבע, כי המועד להערכת הרכוש המשותף לצורך חלוקתו הוא המועד שבו מפסיקים בני הזוג לנהל קופה משותפת ושממנו ואילך נוהגים לפי הכלל **"שלי-שלי ושלך-שלך"**. נציין כי פסיקה חשובה זו דנה בבני זוג שחלה עליהם חזקת שיתוף נכסים ולא הוראות חוק יחסי ממון, אך היא הוחלה גם על בני זוג שחלות עליהן הוראות חוק יחסי ממון (ראו החלטתי בתמ"ש (טב) 32491-05-10 **פלונית נ' פלוני** (20/10/2010, פורסם במאגרים) והאסמכתאות המופיעות שם).

11.2. בפסק דינה של כב' השופטת קינן (תמ"ש (חי') 3340/03 **פלונית נ' אלמוני** (03/12/2000, פורסם במאגרים), נקבע באופן דומה (עוד קודם תיקון תשס"ט לחוק יחסי ממון):

"הפסיקה הישראלית הכירה בכך, שטקס הגירושין אינו זה שבהכרח מעיד על תומם של חיי המשפחה וחיי השיתוף הכלכלי בין בני הזוג, וזאת הואיל וביצוע הגירושין תלוי בהסכמת הצדדים ומושפע לעיתים ממניפולציות כאלה ואחרות שמפעיל מי מהצדדים. משכך, ועל אף ועל פי הוראות חוק יחסי ממון, לא ניתן לבצע את איזון המשאבים בפועל, אלא לאחר פקיעתם, המועד הקובע לצורך חישוב סל איזון המשאבים בהתייחס לתום התקופה, נקבע בפסיקת בתי המשפט כמועד שבו פסק משק הבית של הצדדים מלתפקד כיחידה כלכלית משותפת. מועד זה נקבע בכל מקרה לפי נסיבותיו, בין אם במועד הפרידה בפועל, בין אם במועד הגשת התובענות לביהמ"ש ובין במועד אחר - על פי הנסיבות המצביעות על ההפרדה הרכושית והכלכלית בפועל"

11.3. ובמקרה אחר פסק חברי כב' השופט איתי כץ :

"בדרך כלל יקבל בית המשפט את הטענה שיש להכיר במועד מוקדם יותר מפקיעת הנישואין, כאשר בני הזוג נפרדו באופן סופי ומוחלט או שישנם סממנים מובהקים אחרים המעידים על קרע סופי, בלתי ניתן לאיחוי, שבעטיו לא יהא זה צודק לקבוע שכל אחד מהם ממשיך לצבור זכויות ברכושו של האחר אף לאחר מועד הקרע ורק משום כך שהגט הפורמאלי טרם סודר" (ראו: תמ"ש (י-ם) 13402/08 כ.ב. נ' כ.י. [אתר פסק דין] מיום 23/10/07

11.4. ועוד נאמר בהקשר זה מפי חברי כב' השופט ויצמן :

"...מכל מקום, בתי המשפט בפסיקותיהם החלו לגבש כללים לגבי הנסיבות בהן יוקדם מועד הקרע ויקבע

בנקודת זמן המוקדמת למועד פקיעת הנישואין. כך נקבע שעל בית המשפט לבחון, בין השאר - מתי חל שבר בלתי ניתן לאיחוי ביחסי הצדדים או מתי הגיעו הנישואין לסיומם "דה פקטו", מהו המועד בו החלו בני הזוג בפועל להפריד רכושם ולהתנהל התנהלות כלכלית עצמאית ללא קשר לבן הזוג האחר, האם החל להתפתח קשר זוגי בין מי מבני הזוג עם צד שלישי המלמד על ריקון חיי הנישואין מתוכן, וכיוצ"ב" (ראה: תמ"ש כ"ס) 3591/02 ש.צ. נ' ח.צ. (5/12/07), פורסם במאגרים)).

12. פסיקת ביהמ"ש העליון ביחס ל"מועד קובע" ופירוד לצרכי שיוך דירות בקיבוץ:

12.1. ברור לי, כי להחלטה באשר למועד הקובע או לפירוד הסופי בין הצדדים, תיתכנה השלכות על זכאותם לשיוך דירות בקיבוץ בו הם חיים וחברים. משכך הם פני הדברים, מחויב אני להכריע בשאלת המועד הקובע בשים לב לפרמטרים שנקבעו אך לאחרונה על ידי בית המשפט העליון בפרשת **בן חיים** (ע"א 5271/10 נבט בן חיים נ' קיבוץ גבעת חיים איחוד, (01/10/2013), פורסם במאגרים)).

12.2. בפרשת בן חיים נקבע, כי על מנת לסווג בני-זוג נשואים כפרודים לצורך החלטה 751, יש לבחון האם היחסים ביניהם דומים ליחסיהם של בני-זוג שהתגרשו, למעט היסוד הנעדר של קיום טקס גירושין פורמאלי. בחינה זו מתבקשת בהינתן הנחת היסוד, לפיה מוצדק יהיה להשוות בין פרודים ובין גרושים בעניין שיוך היחידות, רק כשמדובר ב"בני-זוג" שאכן אין הבדל ביניהם ובין גרושים, למעט הגושפנקא הפורמאלית של הליך הגירושין. במקרה שכזה בני זוג נשואים המבקשים להיות מוכרים כפרודים לעניין החלטה 751, יידרשו להוכיח, כי הם אינם בני-זוג הלכה למעשה, כי הם אינם מקיימים קשר זוגי וכי אינם מנהלים משק בית משותף. במסגרת זו, יהא עליהם לשכנע כי הם אינם מתגוררים תחת קורת גג אחת וכי הם מקיימים הפרדה רכושית, בדגש על ניהול חשבונות בנק נפרדים וחלוקת הרכוש

המשותף או לפחות נקיטה בצעדים בכיוון זה. מכל מקום על שאלה זו להיבחן על-פי מכלול הנסיבות בכל עניין ועניין.

12.3. מוסיף בית המשפט העליון וקובע, כי יש להבחין בין העדר חיי משפחה ובין העדר יחסים זוגיים. על-מנת שבני זוג נשואים ייחשבו לפרודים, עליהם להוכיח, כאמור, כי הם אינם מנהלים יחסים זוגיים כלל ועיקר, וזאת, להבדיל מהעדר קשרים משפחתיים.

12.4. אינדיקציות טובות לכך שמדובר בפרודים עשויות להיות, בין היתר: **ניהול קשרים רומנטיים באופן גלוי עם אחרים או מעבר לחיים משותפים עם בן-זוג אחר; ויתור על זכויות הנובעות מסטטוס הנישואין, דוגמת מזונות בין בני-זוג, דיווח לרשויות המס התומך בטענת הפירוד והליכים בעניין משמורת על ילדים.**

12.5. בית המשפט העליון מזהיר עוד כי העדר **הסבר מניח את הדעת** לכך שבני-הזוג לא החלו בהליכי גירושין עשוי, בנסיבות מסוימות, להוות אינדיקציה לכך שאין מדובר בפרידה סופית ואמיתית.

12.6. באשר למשך תקופת הפירוד, קובע בית המשפט העליון, כי ככלל, לצורך שיוך היחידות לפי החלטה 751, **לאחר תקופת פירוד של שלוש שנים בין "בני-זוג", חזקה כי מדובר בפרודים.**

12.7. בית המשפט העליון מניח בהתאם לעניין לידאי שהוזכר לעיל, כי במקרים רבים מועד עזיבת דירת המגורים המשותפת של בני-הזוג יהא המועד הקובע לתחילת הפירוד ביניהם, אך שב ומשמר שיקול הדעת השיפוטי לראות גם בצעדים אחרים המעידים באופן מובהק על הפרידה בין בני-הזוג, ואשר ראוי יהיה למנות את מועד הפרידה החל מרגע התרחשותם.

12.8. ולבסוף מובהר בעניין בן חיים לעיל, כי האינדיקציות שהוזכרו לעיל, אינן מהוות רשימה סגורה או ממצה וייתכנו סימנים רבים נוספים שיהא בהם כדי להעיד על טיב הקשר בין "בני-הזוג" ולהשפיע על ההחלטה האם יש להכיר בהם כפרודים.

ה. מן הכלל אל הפרט - המועד הקובע הוא ... 2008:

13. בנסיבות המקרה שלפניי, אין לי כל ספק, כי מועד הקרע הוא אכן מוקדם הרבה יותר מאשר מועד הגשת התביעות ההדדיות. אף אין לי כל ספק, כי חרף העובדה שמדובר בבני זוג שעודם נשואים וחיים תחת קורת גג אחת, יש לראותם "כפרודים" מאז ... 2008.

14. בניגוד למקרים רווחים אחרים, ראוי להתחשב בנסיבות המקרה דן במסגרת החיים הכלכלית/קרקעית של הצדדים. בני הזוג הינם חברי קיבוץ. ככאלה, הם תלויים באופן מוחלט בשיקול הדעת ובהחלטותיו של הקיבוץ שבו הם גרים וחברים. בנסיבות אלו, גם אם הצדדים המשיכו לחיות תחת קורת גג אחת, אך בית המשפט מגיע לכדי קביעה עובדתית שיפוטית, כי היה ביניהם קרע בלתי ניתן לאיחוי, הרי שעובדת המגורים תחת קורת גג אחת, לא תעמוד בדרכו לקבוע מועד קרע מוקדם יותר, אפילו אם נכון למועד הקביעה הצדדים עדיין דרים באותה דירה כפי שבענייננו.

15. בשים לב לפרמטרים שנקבעו בפרשת בן חיים לעיל, אבהיר כעת היתדות להתרשמותי הנחרצת לעניין "המועד הקובע" או "המועד שבו הפכו הצדדים לפרודים":

15.1. אמירות, הצהרות ועדויות שני הצדדים, כי הקרע הסופי החל כשנתיים קודם הגשת התביעה (קרי בתחילת שנת 2008):

אומרת האשה בסעיף 21 לכתב התביעה :

"בין הצדדים לא מתקיימים יחסי אישות כ-6 שנים ומזה שנתיים הצדדים מתגוררים בחדרים נפרדים".

אומר האיש בסעיף 6 לכתב ההגנה :

"בראשית שנת 2008 חל קרע חמור בין בני הזוג, כאשר הסתבר לנתבע, כי מזה שנה התובעת נתנה עינה בגבר אחר והחלה לנהל עימו מערכת יחסים אינטימית".

האיש הוסיף והעיד בהקשר זה נחרצות:

"אני חושב שב... 2008 זו היתה הסיטואציה ששנינו הבנו שהיחסים לא יכולים להימשך וצריך להתגרש... אחר כך כבר לא ניסינו לשקם את היחסים" (עמ' 20 שורות 20, 24 לפרוטוקול)

ובמקום אחר הוא העיד :

"אני רואה את עצמי נשוי עד שנת 2008" (עמ' 29 שורה

20).

15.2. אינדיקציה ברורה לקרע ולפירוד המוחלט מצאתי לא רק בהצהרות הצדדים ובעדויותיהם אלא גם בעובדה שמבחינה מעשית הייתה הפרדה של מוצרי מזון במקרר הבית המשותף ואף נשללה מהאשה האפשרות לעשות שימוש במכונת הכביסה. בהקשר זה העיד האיש, כי כבר 3 שנים מתקיימת הפרדה באוכל והוא מסמן מזון הילדים במקרר (עמ' 29 שורה 7).

15.3. האשה טענה עוד, כי אף לפני 2008 קיים האיש קשרים אינטימיים עם אשה אחרת, אך האיש הכחיש כי קיים קשרים שכאלה, אם כי לא הכחיש התקרבות רגשית של אותה אשה (עמ' 21-22 לפרוטוקול).

15.4. כך גם האיש העיד, כי אשתו מקיימת קשרים עם אחרים :
"זה עלה בצורה כזו שבימי רביעי היא הייתה נוסעת לחבר שלה. היא טוענת שזה קורס לגרפולוגיה אני הייתי די פתי ואז הבנתי שזה גמור... אני חושב שטעיתי שלא התגרשנו כבר אז". (עמ' 20 שורה 10).

15.5. יש להדגיש, כי טענת האיש למועד קובע או לפירוד מוחלט מאשתו, הינה טענה שעלתה כבר בכתבי טענותיו משנת 2010, בעוד פסק דינו התקדימי של בית המשפט העליון בעניין בן חיים ניתן לפני חודשים אחדים, כך שהדבר מצטרף לרושם כי מדובר בטיעון אותנטי לחלוטין.

15.6. גם מבחינה כספית, עולה כי הנתק בין הצדדים קיים תקופה ארוכה. הצדדים המשיכו להתנהל אמנם בחשבון בנק משותף, אך בנתק מוחלט. האיש טוען, כי רכש עבור הבית מוצרי הכלכלה והמזון וכל מה שנדרש אך לא

בדק את החשבון והדברים לא נעשו בשיתוף פעולה עם האשה. זאת ועוד, מסיבה זו הוא אף הגיש תביעה כספית כנגדה בה ביקש, כי תשיב לו כספים שנטלה מהחשבון המשותף שאינם למטרות משותפות. חוות דעת אקטוארית של מומחה שמינה בית המשפט פירטה בהקשר זה משיכות כספים החל מחודש מאי 2008 ועד נובמבר 2010 מהן ניתן ללמוד על היעדר שיתוף כלכלי כבעבר או על ביצוע פעולות כספיות חריגות בחשבון שאף אחד מבני הזוג לא נהג לבצע בתקופה קודם השיתוף.

15.7. ניהול עסקו של האיש בנפרד לא היה אפשרי בשנת 2008 בשל העובדה שטרם בוצעה בשעתו הפרטה בקיבוץ, אך מרגע שהדבר אושר במאי 2010, נפתח עוסק מורשה על שמו בלבד כאשר ניהול הכנסותיו והוצאותיו נעשו ללא כל שיתוף של האשה (עמ' 23 שורות 1-7).

16. אסכם עיקרי התרשמותי וקביעותיי באשר בני הזוג שלפניי כך :

- 16.1. בני הזוג לא מקיימים יחסי אישות מזה מספר רב של שנים.
- 16.2. בני הזוג מודים בקיומה של נקודת אל חזור ביחסיהם בתקופת שיפוץ דירתם או בסמוך לה וזאת ב... 2008.
- 16.3. לשני הצדדים חשדות עמוקים (חלקם מבוססים יותר וחלקם פחות), כי בן/ת הזוג האחר קיים קשרים רומנטיים עם אחרים.
- 16.4. אף אחד מהצדדים לא עשה לשיקום הקשר הזוגי לאחר ... 2008.
- 16.5. המשבר בזוגיות גרר לתוכו גם את הילדים והאיש נהג אף להפריד בין מזון הילדים במקרה לבין מזון האשה.
- 16.6. האיש אף לא אפשר לאשה לעשות כביסטה במכונת כביסה שרכש לאחר מועד הקרע לעיל.
- 16.7. האשה ביצעה כבר בשנת 2008 משיכות מזומנים חריגות מחשבון הבנק המשותף של הצדדים ללא ידיעת האיש ובניגוד להתנהלות קודמת של הצדדים, תוך שהיא מודה שחלק מהמשיכות נועדו לצרכים אישיים שלה וללא כל יידוע של האיש.
- 16.8. הצדדים המשיכו אמנם לגור יחד תחת קורת גג אחת, אך בחדרים נפרדים, ללא קשר ו/או תקשורת ביניהם וזאת אך ורק בשל חששה של האשה לאבדן זכותה לקורת גג מהקיבוץ.

16.9. המשך המגורים המשותפים באותה דירה לא אפשר לצדדים להתגרש מבחינה הלכתית עד הלום.

17. ראינו כיצד הוראת סעיף 5א(ב)(2) לחוק יחסי ממון מסמיך את בית המשפט לקבוע זכות לאיזון משאבים מקום שקיים קרע ביניהם או שהם חיים בנפרד, אף אם תחת קורת גג אחת, תקופה מצטברת של תשעה חודשים לפחות מתוך תקופה רצופה של שנה. הקרע בין הצדדים שבפניי קיים עוד מ... 2008 והם למעשה פרודים מזה 6 שנים (כפליים מתקופת הפירוד נשוא פרשת בן חיים), חרף העובדה שהם חולקים את אותה דירה.

18. לאור כל אלה, שוכנעתי, כי המועד הקובע הוא המועד שיש לראות הצדדים כפרודים הוא ... 2008.

19. בשולי הדברים אציין, כי בשעה שבית המשפט מתרשם באופן חד משמעי וברור, כי מדובר בסכסוך אמיתי בין הצדדים, אין ולא היה צורך בצירוף הקיבוץ כצד להליך. עם כל הכבוד לקיבוץ ולמעמדו כגורם מכריע או ממליץ לעניין הקצאת מקרקעין למשפחות או יחידים, אין מקום להכניסו לחדר המיטות ולקודש הקודשים של בני זוג. עליו לבטוח בבית המשפט לענייני משפחה, כי יבחן הדברים לגופם. מקום שניתן פסק דין מנומק לעניין קרע בין צדדים, הדבר מדבר בעד עצמו. במקרה שלפניי נציגי הקיבוץ אף נדרשו להעיד מספר פעמים והם מיודעים היטב בעניין הסכסוך בין בני הזוג, והדברים יפים שבעתיים.

20. הואיל ועסקינן בהליכים בדלתיים סגורות ובשעה שבכוונת ב"כ הצדדים לפנות באמצעות החלטה זו לקיבוץ, אני מתיר להם לעשות כן בהתאם לסמכותי לפי סעיף 70(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב] תשמ"ד - 1984.

21. לאור הסכמת ב"כ הצדדים בדיון האחרון, לא יינתן צו להוצאות.

20. המזכירות תמציא פסק הדין המשלים לב"כ הצדדים ותסגור התיקים.

ניתן לפרסום בהשמטת פרטים מזהים של הצדדים והקיבוץ.
ניתן היום, ט"ו בשבט, התשע"ד, 16 בינואר 2014, בהעדר הצדדים.

אסף זגורי, שופט
סגן נשיא לענייני
משפחה